

“Help, ik krijg een nieuwe gymzaal”

Eén keer, hooguit twee keer in je lesgeefcarrière maak je mee, dat de gymzaal en/of de school nieuw gebouwd gaan worden of tenminste verbouwd. Daar komen dan ook regelmatig vragen over binnen op het bureau van de KVLO in Zeist. Waar men vroeger nog wel eens les kreeg over bouw en inrichting op de ALO, lijkt dit tegenwoordig niet meer voor te komen. Veel collega's hebben geen idee waar ze rekening mee moeten houden of waar ze überhaupt moeten beginnen. In dit artikel vind je achtergrondinformatie over de regelgeving en staan wat handige zaken beschreven waar je rekening mee kunt, of soms moet houden, bij de (ver)bouw van de gymzaal.

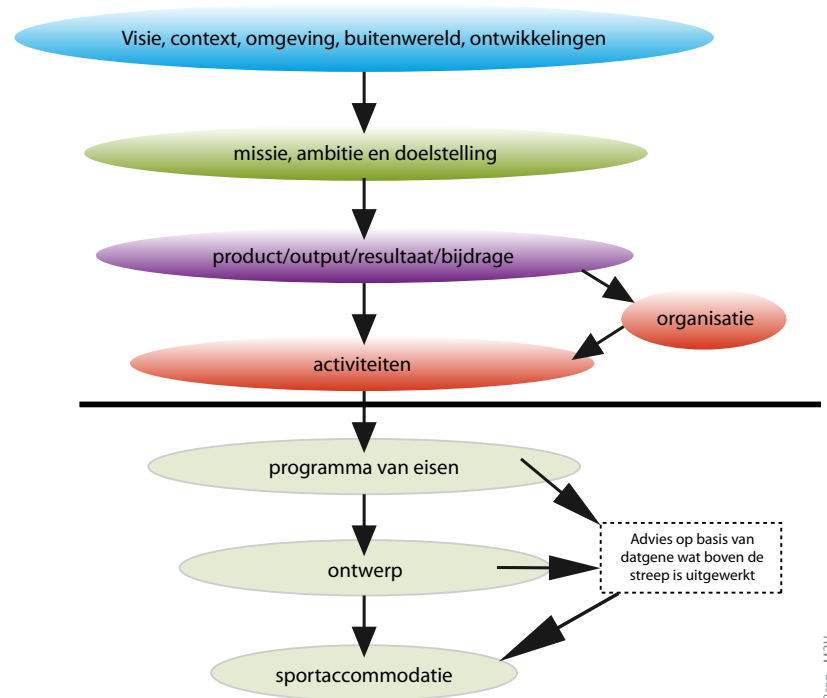
Door: Remon Bahnerth

Vóór de start van de bouw
 Voordat er ook maar één paal de grond in gaat, is er al een heel proces (vaak van jaren) aan voorafgegaan. Dit proces start bij het bevoegd gezag van de school, dat een aanvraag indient bij de gemeente voor ver- of nieuwbouw. Het bevoegd gezag doet dit bij de gemeente, omdat zij een wettelijke zorgplicht heeft voor het onderwijs binnen de gemeentegrenzen. Uiteraard moet een school aan veel voorwaarden voldoen om te mogen bouwen. Het moet onder andere onderdeel uitmaken van de meerjarenplannen van de gemeente, vaak vastgelegd in een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dit IHP is door de gemeenteraad vastgesteld en daarmee zijn er ook financiële middelen voor de school beschikbaar gesteld.

Alles omtrent dit hele proces is vastgelegd in een Verordening Onderwijshuisvesting van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), welke lokaal weer kan worden aangepast door de gemeenteraad. Echter alle bedragen die horen bij de (ver) bouw van een nieuwe school staan vast. Een schoolbestuur kan natuurlijk uit eigen middelen een en ander aanvullen, maar de gemeente blijft eerst verantwoordelijke voor onderwijshuisvesting. De manier waarop elke gemeenteraad de middelen beschikbaar stelt, kan weer per gemeente verschillen. Tegenwoordig wordt er vaak voor gekozen om de gemeentelijke financiële middelen beschikbaar te stellen aan de scholen en

mogen de scholen zelf de regie op het bouwproces voeren. In enkele gevallen houdt de gemeente zelf de regie in handen.

Juist in deze fase van het proces is het belangrijk om je als docent en/of vakgroep bij de schoolleiding te melden over het ontwerp en de inrichting van de nieuwe gymzaal. Vaak wordt er in het primair onderwijs geen zaal meer aan de school gebouwd, terwijl dit juist in het voortgezet onderwijs wel het geval is.

Bron: M3V

Overhangende zaal

Of het nu wel of geen eigen zaal is: bemoei je met het ontwerp en de inrichting! Laat je horen bij de directie. We krijgen regelmatig gymleraren aan de telefoon, die 'klagen', dat ze overvallen worden met een definitief ontwerp waar ze niet blij mee zijn. Zij hebben zich dus niet bij de bouw (laten) betrekken, met soms alle gevolgen van dien. Anders is het natuurlijk als de directie je als gesprekspartner uitsluit, maar ook dan kun je vanuit het vak de directie van de nodige informatie voorzien.

Wat is dan belangrijk vóór de bouw?

In eerdere artikelen in de *Lichamelijke Opvoeding* is stilgestaan bij de nieuwbouw van scholen en gymzalen. Daar is vanuit de gedachte 'Van visie naar vorm' uitgelegd hoe het proces te benaderen is (zie figuur 1) Waar het op neerkomt, is dat je als docent of als vakgroep begint bij de vraag wat jij/jullie in de zaal willen doen. Vanuit je vakwerkplan wil je in een aantal leerjaren een en ander met de leerlingen bereiken en daar heb je een bepaalde grootte zaal en de benodigde inrichting voor nodig. Laat dit vooral leidend zijn! Neem niet klakkeloos de minimale zaalgrootte en ook niet de gehele basisinventarislijst over. Stel jezelf vooral de vraag: "Wat wil ik met en in de zaal?"

Naast dat er in een nieuwe zaal vooral bewogen wordt, wordt er vaak meer in gedaan. 's Avonds zit er een vereniging in en na school gebeurt er ook steeds meer in de zaal. Het is dan ook belangrijk voor de bouw om te kijken wie de hoofdgebruiker is en welke medegebruikers er allemaal zijn, zodat je in een vroeg stadium met elkaar kunt afstemmen wat er allemaal in de zaal moet komen. Denk dan niet alleen aan de inrichting, maar ook aan de belijning op de vloer. Een zaal waar wel getraind wordt, maar waar geen wedstrijd wordt

gespeeld heeft b.v. wel baskets nodig, maar moeten dan alle lijnen op de vloer? Anders is dit natuurlijk in een sporthal waar wel wedstrijden worden gespeeld, daar móeten de lijnen er allemaal in.

En als je je dan toch in een vroeg stadium met het ontwerp bemoeit, vraag dan eens aan de eigenaar (school, gemeente of commerciële partij) wat zij allemaal willen met de zaal. Ook dat is belangrijk om te weten en mee te nemen in het geheel. Zo krijg je vroegtijdig een goed overzicht van de toekomstige gebruikers en hun verschillende wensen. Deze wensen zijn nu nog in de voorlopige ontwerpen mee te nemen en kunnen dan nog besproken worden op mogelijkheden of onmogelijkheden. Nu kan er nog worden bijgestuurd.

Van voorlopig ontwerp (VO) naar definitief ontwerp (DO)

Ook al ben je vroeg betrokken bij het ontwerp en heb je veel overleg, dan is dat geen garantie dat alles wat jij en andere gebruikers zouden willen hebben ook in de zaal komt. Vaak is het beschikbare budget, de te bebouwen oppervlakte of de constructie een beperkende factor. Veelal wordt de bouw begeleid vanuit de gemeente of door project-begeleidende bureaus. Laat je door hen adviseren, maar blijf ook je eigen belangen verdedigen, jij bent ten slotte de expert! Echter levert een frisse en verruimende blik van een ander die zich ermee bemoeit vaak wel verrassende uitkomsten op. Nogmaals houd niet teveel vast aan wat volgens de lijstjes moet, maar laat je leiden door wat je wilt bereiken, wat is vastgelegd in het curriculum.

Al vanaf het eerste moment kun je natuurlijk voor het VO een beroep doen op de inrichter van de zaal. Deze firma's denken graag mee over de inrichting en de (on)mogelijkheden. Zij zijn vaak ook beter op de hoogte van wat er constructief wel en niet kan. Zitten zij er niet bij, neem dan zelf contact op en laat ze het eventuele VO zien. >>

Contact:

remon.bahnerth@kvlo.nl

Ook hier weer: als je in deze fase zit, kun je er nog iets aan doen. Als je achteraf namelijk bij de toestelfabrikanten komt, geldt hetzelfde als voor de aannemer: alles wat je later wilt realiseren of laten herstellen, zal meer geld kosten dan als je het vooraf meeneemt! Veelal zijn de fabrikanten ook bekend met de juiste materialen om b.v. de akoestiek meteen goed te maken en de juiste scheidingswanden te gebruiken. Hun kennis gaat verder dan alleen over hun eigen producten, maak daar gebruik van.

Functionaliteit

Hoewel architecten de meest fantastische gebouwen kunnen ontwerpen, kijken zij soms toch minder naar functionaliteit en dat kan ook met gymzalen wel eens tot vervelende situaties leiden. Houd dus in de gaten waar deuren wel of niet zitten, hoe hoog en breed opbergruimtes zijn, is er daglicht en waar komt het vandaan? Een hele glazen wand in je zaal hoeft helemaal geen probleem te zijn. Als de wand maar niet op het zuiden ligt en iedereen voor de wand langsloopt. Probeer te streven naar een mooi gebouw, maar doe geen afbreuk aan de functionaliteit van je zaal.

Als uiteindelijk het voorlopige ontwerp een aantal keren heen en weer is gegaan, zal het moment aanbreken, dat het definitief ontwerp op tafel ligt. Dit is het moment waarop (bijna) niets meer te veranderen is. Wil je dat wel, gaat het waarschijnlijk veel geld kosten. Zoals eerder gezegd, kan het zo zijn dat niet aan al jouw wensen is voldaan. Laat je gedurende het hele proces daarom wel op de hoogte brengen van waarom de gemeente of jouw schoolleiding andere keuzes maakt. Dit voorkomt vaak veel onbegrip en conflicten. Bovendien moet je in het hele ontwerpproces op inhoudelijke argumenten je wensen aangeven. Dit is niet altijd even makkelijk, omdat er ook vaak emotie bij komt kijken en die kunnen we niet altijd uitschakelen...

Nog even op een rijtje:

- 1 Gemeente is financieel verantwoordelijk voor de bouw van een nieuwe school en/of gymzaal/sporthal
- 2 Een en ander kan lokaal anders worden uitgevoerd, door lokale verordeningen te gebruiken.
- 3 School krijgt zelf de regie of gemeente behoudt deze.
- 4 Wie er ook de regie heeft, bemoei je met het VO en win veel informatie in.
- 5 Betrek alle partijen die de zaal gaan gebruiken.
- 6 Gebruik vakinhoudelijke argumenten om zaken voor elkaar te krijgen.
- 7 Als je na het DO of de realisatie nog zaken wilt veranderen, gaat dit waarschijnlijk veel geld kosten.

Alles lekker nieuw

- 8 Houd niet blind vast aan inventarislijsten zoals die op onze site staan, maar ga uit van je vakwerkplan en wat voor materialen je daarvoor nodig hebt.
- 9 Naast de bouw is de gemeente ook verantwoordelijk voor de eerste inrichting van de zaal en de aanschaf van het onderwijsleerpakket. Het beschikbare budget is niet onbeperkt! Vraag je directie of zij eventueel mee willen financieren, maak daar een plan voor.
- 10 De eigenaar van de zaal blijft vervolgens verantwoordelijk voor de inventaris en het onderhoud. Anders ligt dit bij zalen die de gemeente heeft gebouwd en vervolgens laat verhuren door commerciële partijen en/of derden. Daar is het afhankelijk wat er is afgesproken tussen de partijen.

De informatie over bouw of verbouw is te vinden op de site. Met de volgende links kom je direct op de juiste plek.

- Alles over nieuwbouw en de daarbij behorende regels: www.ruimte-ok.nl
- Antwoord op veelgestelde vragen m.b.t. nieuwbouw op www.kvlo.nl en dan huisvesting en de veel gestelde vragen (FAQ's) (<http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?141>)
- Op de site van je eigen gemeente kun je vaak de Verordening Onderwijshuisvesting vinden via de zoekfunctie. Hierin kun je lezen hoe het lokaal geregeld is
- De basisinventarislijsten en het document met de normen voor gymnastieklokalen vind je op: www.kvlo.nl, dan huisvesting en klik op downloads (<http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?232>)
- Er is door Sdu een boek uitgegeven met de titel: Handboek Stichten en huisvesten van scholen, door Seakle Satter en Gertjan van Midden. Hierin is terug te vinden hoe het achter de schermen geregeld is tussen gemeente en de school. Hierin vind je ook de diverse bedragen en vergoedingen die er zijn bij nieuwbouw
- Ook via de website van de PO-Raad is informatie te vinden: www.poraad.nl/content/huisvesting-1 ◀